

เทศน์อบรมฆราวาส ณ สวนแสงธรรม
เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕ [คำ]

“สังเกตตลอดเวลาจึงเรียกว่านักปฏิบัติ”

มาจากวัดโหนด (จากเวียงจันทน์ครับ วัดสี่สะเกต เรียนหนังสืออยู่วัดมหาธาตุ) เรียนหนังสือวัดมหาธาตุ เรียนหนังสืออะไร (เรียนปริญาโท) ปริญาโท ปริญาเอก อีหยัง พระ เราฟังไม่ได้นะ ปริญาตรี ปริญาโท ปริญาเอก มีแต่เรื่องวิชาทางโลก ทางสงสารเหยียบศาสนาแหลกลไป ๆ เราได้พูดอยู่เสมอ จนกระทั่งถึงมหาวิทยาลัยสงฆ์ พาดลงตรงนั้นเลยนะ ไม่ได้สะทกสะท้าน ผิดถูกที่ไหนรู้ด้วยกันทุกคน เรียนมาทุกคน โถ เหยียบพุทธศาสนานี้แหลกลลงด้วยวิชาเหล่านี้ไม่มีเหลืออะ เออ กราบเสีย กราบแล้ว อยากจะกลับก็กลับไปได้แหละ ไม่มีธุระอะไร (อยากฟังเทศน์ครับ) ฟังอะไรเทศน์มาแล้ว เหนื่อยแล้ว ไปเทศน์ที่นู่นมาแล้ว ทองเนียม ฟังกลับมา เทศน์ก็หนักหน่วงใหญ่ ๆ ตั้งชั่วโมงกว่า ชั่วโมง ๘ นาที เทศน์นานอยู่นะ

เราคิดว่าจะเทศน์ไม่ได้มากมาย พูดไป ๆ เรื่อยไปเลย ชั่วโมง ๘ นาที ทุกวันนี้ เรียกว่านานนะ แต่ก่อนไม่ได้สำคัญอะไรแหละกับเวลา จบแล้วถึงดูนาฬิกาถ้าจะดูคือมันไม่เห็น้อยไม่เปลี่ย ทุกวันนี้เทศน์มันบอกไปโดยลำดับ เทศน์ธรรมะเรียบ ๆ ไปเรื่อย ๆ มันก็ไปได้นานเพราะลมออกสม่ำเสมอ มันก็ไม่กระแทกนัก ถ้าธรรมะเป็นชั้น ๆ ธรรมะชั้นสูงเท่าไรก็เด็ดเข้าเผ็ดร้อนเข้าเรื่อย ๆ ฟุ้งเลยที่นี้ นั่นแหละธรรมะเป็นอย่างงั้น

เราอยากให้บรรดาลูกศิษย์ลูกหา พอได้ร้องไรรอยของศาสนาพุทธที่เลิศเลอบ้าง ไม่มากก็พอได้ร้องไรรอยก็ยังมี นี่ไม่ได้อะไรเลย ยิ่งไงกัน โห นี่พระพุทเจ้าท้อพระทัยละซิ ไม่ท้อไต่ยังงี้ รู้อย่างเดียวกันแล้วมันเห็นอย่างเดียวกัน จะไม่ท้อไต่ยังงี้ เลิศเลอขนาดไหน แต่มันไม่สนใจ มีแต่กิเลสเหยียบ กิเลสลากไปไม่ให้ดูอรรถธรรม ถ้าจิตแยบมาทางธรรมกิเลสตีไว้แล้ว ๆ ลากไปพร้อม ตีไว้แล้วลากไปพร้อม มันจึงมีแต่กองทุกข์เต็มหัวใจ ๆ ดูโลกอย่าไปดูสิ่งภายนอก ดูหัวใจโลก กิริยามันก็บอกอยู่แล้ว มันติดมันดินยังงี้ต้อยยังงี้บ้าง มาจากอะไร นั่น ต้นเหตุมันก็อยู่ที่หัวใจ ไม่มีธรรมเลย มีแต่กิเลสลากไป เหมือนฟุตบอลเตะไปทางนั้นเตะไปทางนี้ จะออกนอกเขตนอกแดนก็ไม่ให้ออก เตะอยู่ในวงนั้นนะ กลิ้งไปกลิ้งมาอยู่งั้น

นี่กิเลสเตะโลกเตะสงสารแบบเขาเตะฟุตบอล ไม่ให้ออกนอกเขตนอกแดน เตะอยู่ในวงนั้นกลิ้งไปกลิ้งมา แต่ฟุตบอลมันไม่มีความเจ็บปวดแสบร้อนยังงี้ ไม่เหมือน

จิตของเราที่เป็นฟุตบอลให้กิเลสตะ จิตที่เป็นฟุตบอลให้กิเลสตะน้ำมันแสบมันร้อน มันเจ็บมันปวด ทั้งหนักทั้งเบาเป็นไปด้วยกัน ต่างกันอย่างนี้นะ ธรรมพระพุทเจ้าแทบ จะพูดได้ว่าไม่ควรแก้สัตว์ตัวใดเลย ขนาดนูนนะ ถ้านั้นผิวเหิน แต่พระพุทเจ้าไม่ผิว เหิน ยังคันแระแปรธาตุเข้าหาอีก มันมีดมันบอด มันไร้สาระ มันไร้ที่ตรงไหน อันไหนไร้ อันไหนไม่ไร้ มีมากมีน้อยเท่าไร สับสนปนเปอย่างนี้ ท่านคุยเขี่ยชุดค้นหา มา จึงได้ ธรรมมาสอนโลก

ผู้ที่ควรแก้ธรรมประเภทเหล่านั้น ๆ ยังมีอยู่ ถึงไม่มากก็มี ปฏิเสธไม่ได้ ก็หย่อน ลงไปตรงนั้นที่ว่ามี มีมากมีน้อยได้เท่านี้ก็ยิ่งดีกว่าเขาได้ขี้ตมขี้โคลนกองเท่าตุ่มเท่าไห เป็นไหน ๆ ได้ทองคำแค่นี้ ขี้ตมขี้โคลนเต็มถังเต็มไห มีคุณค่าขนาดไหนกับทองคำ เพียงเท่านี้มีคุณค่าต่างกันยังไงบ้าง นั่นละคนที่มันนิสัยปัจจัย มีธรรมฝังในใจเท่ากับทอง ทั้งแห่งฝังอยู่ในจิต ๆ ที่ไม่มีอะไรเลยนี่ก็เป็นตมเป็นโคลนไปหมดเลย ไม่มีความหมาย อะไร มีมากมีน้อยก็นับแต่สัตว์ทางด้วน สัตว์ไม่มีทางก็พวกเรา พอเข้ามาได้ยินเสียงโวก เวกนิทหน้อย ได้ยินกลั้วจะเป็นจะตาย มันไม่ได้เรื่องได้ราวอะไร ไม่มีทางก็กลั้วกับเขา ยิ่งงักัน

มันยิ่งหนาขึ้นทุกวัน ยิ่งอ่อนใจลงทุกวัน ๆ คือกิเลสมันเสริมตัวเรื่อย ๆ มันไม่ ได้อ่อนลงนะ ธรรมยิ่งถูกเหยียบลง ๆ ยิ่งทำให้อ่อนใจลงนะ ธรรมที่จะพาให้เลิศเลอ พาให้หลุดให้พ้นจากพินจากไฟที่เผาไหม้มาตั้งกับตั้งกลับ ยิ่งถูกเหยียบถูกย่ำลงทุกวัน ๆ นี่ถ้าไม่มีภาคปฏิบัติเลย ศาสนาพุทธนี่จะไม่มีความหมาย พูดตรง ๆ เลย เรียนแต่ ตามตำรับตำรา อ่านนูนอ่านนี้แล้วจาลอย ๆ ไป กิเลสมันไม่ได้ลายนี่ซี มันลากลง มัน ยิ่งเป็นช่องทางให้กิเลสตั้งได้อย่างถนัดตัวของมัน หัวล้าไปเลย ไม่ได้มีข้อนี้กว่าคิดว่า ถูก ชั่วดีอะไร มีแต่กิเลสลากไปตลอด ทีนี้ลากไปเท่าไรทุกข์มากไปตาม ๆ กัน

ถ้ามีธรรมจุดลากออกมา ถึงจะลำบากในการต่อสู้กันนี้ ก็มีทางที่จะเล็ดลอดไป ได้ นั่นเป็นอย่างนั้น ถ้าไม่มีการต่อสู้ปล่อยให้กิเลสลากไปโดยถ่ายเดียวไม่มีทาง เกิดมา ก็กัปกักลับก็คือคน ๆ เก่า หัวใจดวงเก่า ถูกเตะถูกยันจากกิเลสอยู่ตลอดไป มันหนาขึ้น ทุกวันนะ คนมีมากเท่าไรเรื่องยิ่งมาก อย่างอื่นมีมากเรื่องไม่ค่อยมากนัก ถ้าคนมี มากเรื่องมาก ยุ่งมาก ไม่มีอะไรเกินคนบรรดาสัตว์โลก สัตว์มนุษย์นี่ยุ่งมากทุก อย่าง ทั้ง ๆ ที่ว่าฉลาด แต่ความฉลาดกิเลสเอาไปใช้เสียซิ เราเหลือตั้งแต่ความโง่ มาก ๆ มันจึงสนุกลากไป ๆ นี่อันหนึ่งที่นำอ่อนใจ

โถ ไม่ใช่ของเล่นนะ คิดดูเพียงเราตัวเท่าหนูนี้ก็เหมือนกัน ตัวเท่าหนูนี้เวลามัน พัดกันกับกิเลส โธ่ ๆ ความทุกข์มากน้อยเพียงไรไม่อาลัยเสียตายอะไรเลย อยู่ในป่าใน เขาคนเดียว ข้าวก็ไม่ได้กิน แต่การพัดกับกิเลสพัดไม่ถอย ยิ่งอดข้าวไปหลายวันเท่าไร

ยิ่งหมุนตัวเลยจิต จะเอาให้มันอยู่ เห็นไหมล่ะ จะมากแล้วแต่ทุกข์แต่ยาก มันตายกองกัน อยู่นี่แหละ ยิ่งไงก็ให้มีความอดความทน การต่อสู้ การขัดขวางกับกิเลสความชั่วช้า ลามกทั้งหลายบ้าง ความโลภ ความทะเยอทะยาน ความดีความดีเป็นเรื่องของกิเลส ออกจากหัวใจ เพราะมันเกิดอยู่ที่หัวใจเช่นเดียวกับธรรม มันมีอำนาจมาก มันแฝง ฤทธิ์ของมันเต็มเหนี่ยว เออะกิเลสออกก่อนแล้ว ๆ ธรรมไม่ได้ออกร่าง นี่ละที่กิเลสได้ เปรียบ จึงว่ามันยิ่งหนาแน่นขึ้นทุกวัน ๆ

ได้พูดให้ฟังเสมอว่าไม่มีอะไรแหลมคมเกินกิเลสในโลกธาตุอันนี้ ยกนิ้วให้เลย ถ้าไม่มีธรรมมาเป็นคู่แข่งกันแล้วจะไม่เห็น จนกระทั่งก็ก็ก็ก็ก็ต้องจมกันอยู่อย่างนี้ ตลอดไป เพราะความฉลาดมันครอบไว้ ๆ หลงตามมันตลอด ไม่รู้จักขีดหลาบอ้อมพอ คือกิเลสหลอกสัตว์โลก หลอกไปอย่างนั้น อย่างมากก็มาบ่นกัน เช่น อย่างมนุษย์เราก็ มาบ่นว่ามีความทุกข์ความเดือดร้อนเรื่องนั้นเรื่องนี่อะไร มาบ่นระบายกัน แทนที่ความ ระบายนั้นทุกข์จะเบาไป มันกลับเพิ่มทุกข์ทั้งเขาทั้งเรา มันไม่ได้เรื่องอะไร เพราะมันไม่ ได้แก้ต้นเหตุให้มันเบาบาง เรื่องทุกข์ทั้งหลายจะได้เบาบางลงบ้าง มันไม่สนใจแก้ มีแต่ วิ่งตามกิเลสซึ่งเป็นการเพิ่มทุกข์ไป มันก็เป็นอย่างนั้นซิ

ใครจะมาสอนแก้ไขกิเลสได้ถูกต้องยิ่งกว่าศาสตราจารย์เอก คือพุทธศาสนาของเราไม่มี นี่ได้พิจารณาเต็มเหนี่ยวแล้วนะ ไม่มีบอกอย่างงี้ ชั่วดเลยเชียวะ มีพุทธศาสนา อย่างเดียวเท่านั้นที่แก้จุดของกิเลสมาเป็นลำดับลำดับ เพราะพระองค์ได้ตรัสรู้ธรรม รู้เรื่องของกิเลส เอากิเลสขาดสะบั้นลงไปจากพระทัยแล้ว วิธีการอะไรรู้หมด ก็อย่างที่ เทศน์วันนี้ถึงเรื่องสัตว์นรก สัตว์ตกนรก พระพุทธเจ้าทรงเห็นเต็มพระทัย ไม่มีอะไรที่จะมาลบล้างในพระญาณของพระพุทธเจ้า พระญาณแปลว่าความหยั่งทราบของพระพุทธ เจ้า ไม่มีอะไรจะมาปิดบังลบล้างได้เลย จึงยกขึ้นมาพูดให้ฟังในวันนี้ตอนไปเทศน์อยู่ที่ คลองเนียม เกี่ยวกับเรื่องพระปฏิบัติ

สัตว์นรกตกอยู่ในนรก พระองค์ไม่เห็นแต่สัตว์นรกและนรกเท่านั้นนะ บรรดา สาวกเห็นแต่สัตว์นรก เห็นแต่พวกเทวบุตรเทวดา ที่ละเอียดกว่านั้นไม่เห็น พระ พุทธเจ้าเห็นทั้งสัตว์ที่ตกนรกอย่างประจักษ์พระทัยด้วย แล้วสัตว์แต่ละราย ๆ ที่ตก นรกรู้ทำกรรมอะไรมาถึงได้มาตกนรกอย่างนี้ นั่นละทรงทราบตลอดไปหมด ไม่มี อะไรปิดบังให้ลบล้างได้เลย คือพระญาณหยั่งทราบของพระพุทธเจ้า ถ้าตั้งใจจะ ทราบอะไรแล้วฝั่งทันที ถึงเลย ๆ จะไม่วิเศษได้ยังไง ฟังซิ พวกเรามันจะฝั่งเมื่อไร ตาย เกิด ๆ ก็ไม่มีใครมาแสดงให้ฟังอย่างนี้ พระพุทธเจ้าทรงทราบตลอดทั่วถึง

ฟังซิว่าสัตว์นรกมีจำนวนมากเท่าไร ทรงนับได้หมด รู้ได้หมด แล้วสัตว์นรกแต่ ละราย ๆ ที่มาตกนกรวมกันอยู่ในนี้ จมอยู่ในกองทุกข์นี้ รายไหนทำบาปทำกรรมอะไร

ทำกรรมมาแต่ไหนเมื่อไร ทรงทราบตลอด สวาทรงกันลงมา ท่านก็เห็นเรื่องเหล่านี้ ไม่ปฏิเสธ สวาท่านผู้มีความเชี่ยวชาญนั้นก็เชี่ยวชาญของท่านเต็มเหนี่ยว แต่เป็นภูมิของสวาทไม่เต็มเหนี่ยวเหมือนศาสดา ศาสดานี้เต็มเหนี่ยวไม่มีอะไรปิดได้เลย ถ้าต้องการจะทรงทราบอะไรฝั่งเดียวถึงตลอด ๆ เลย นี่เรียกว่าพระญาณหยั่งทราบของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ มีความสามารถอย่างเดียวกันนี้หมด สัตว์นี้ตกนรกมันมาจากไหน ไปทำกรรมอะไรถึงได้มาตกนรกอันนี้ ก็ทำกรรมอันนั้นไว้ สัตว์ทั้งหลายทำกรรมอันนั้น

ท่านจึงบอกเรื่องกรรมไม่ให้สัตว์ทั้งหลายทำเป็นรวม ๆ เอาไว้ จะไปจาระไนรายบุคคลว่า สัตว์นรกตัวนั้นมันทำกรรมนั้นเป็นอย่างนั้น ๆ พรรณนาตั้งกับตั้งกลับก็ไม่จบ เรื่องกรรมของสัตว์นรกที่ทำความชั่วเอาไว้มากน้อยเพียงไร ถึงขนาดมาเป็นผลประจักษ์ได้ตกนรกนี้ให้พระองค์ทรงเห็น เล็งญาณดู เห็นทุกรายถ้าลงจะทรงพิจารณาสัตว์ตัวใด ผางเดี่ยวเท่านั้น พระญาณของพระพุทธเจ้าไม่ได้ยากอะไรเลย ทราบไปหมด ทำกรรมอะไรมา ๆ กรรมไหนมีหนักมีเบาแค่ไหน จึงได้นำเรื่องของสัตว์ทั้งหลายที่เป็นมาเหล่านั้นซึ่งประจักษ์พระทัยเรียบร้อยแล้วมาสอนโลก อย่าไปทำกรรม กรรมอันนั้นมีโทษอย่างนั้น กรรมนั้นมีโทษหนัก ๆ บอกเป็นลำดับ

มีตั้งแต่เรื่องราวที่ทรงทราบมาตลอดทั่วถึงแล้ว ไม่ใช่มาอุทริพูดให้เราฟังนะ เราจะมาฟังแบบหลับหูหลับตาไม่คิดไม่อ่านไม่ได้ จะไม่มีข้อคิดมีทางคิดเพื่อหาทางออก และเพื่อเบาบางในการทำความชั่วซ้ำลามาก แล้วก็จะจมไปอย่างนี้เรื่อย ๆ นะ เรายอมเลยเชียว คิดดูซิ ไม่เห็นพระพุทธเจ้าเลย พระพุทธเจ้าพระองค์ใดเราก็ไม่เคยเห็น แต่เราไม่สงสัยเลย นั่นฟังซินะ อะไรจะมากกว่าพระพุทธเจ้าที่มาตรัสรู้ในแดนโลกธาตุนี้เท่านั้นพอ เต็มหัวใจเลย หาสงสัยไม่ได้ เพราะธรรมประเภทนี้กระจายถึงหมดเลย อยู่ในหัวใจ

ตั้งที่เราเคยพูดแล้ว แม่น้ำมหาสมุทร มีจ่อลงนี้ปีบกระเทือนท่วมมหาสมุทรแล้วเวลาน้ำนี้เข้าถึงมหาสมุทรเท่านั้นเป็นมหาสมุทรด้วยกันหมดเลย กว้างแคบที่ไหนเป็นมหาสมุทร น้ำหยดนี้ ๆ อยู่ในมหาสมุทร ไหลมาจากคลองใด ๆ พุดไม่ได้นะ จะพุดได้แต่เวลาน้ำกำลังไหลมาจากคลองต่าง ๆ น้ำนี้มาจากคลองนั้น ๆ พอเข้าถึงมหาสมุทรแล้วหมดปัญหาทันที ว่าแม่น้ำนี้มาจากคลองไหนพุดไม่ได้ พุดได้แต่ว่าแม่น้ำมหาสมุทรอย่างเดียว จิตก็เหมือนกัน เมื่อได้บำเพ็ญ แม่น้ำสายต่าง ๆ คือผู้ที่บำเพ็ญคุณงามความดี บารมีแก่กล้ามาเป็นลำดับ ๆ ก็ไหลใกล้เข้ามา ใกล้มหาวิมุตติมหานิพพานเข้ามา มหาวิมุตติ มหานิพพานจึงเทียบกับมหาสมุทรทะเลหลวง พอใกล้เข้ามา ๆ ใครบำเพ็ญมาจากที่ไหน ๆ นานสักเท่าไร ๆ ใกล้เข้ามาก็รู้ ๆ ก็พุดได้ว่าน้ำนี้มาจากสายนั้น

ๆ แม่น้ำนั้นแม่น้ำนี้ พอเข้าถึงมหาสมุทรก็กั้นที่นั่นพูดไม่ได้เลย กลายเป็นแม่น้ำมหาสมุทรด้วยกันไปหมด

อันนี้จิตของผู้บำเพ็ญธรรมก็เหมือนกัน ผู้อยู่ใกล้อยู่ไกลมาโดยลำดับ สัตว์ทั้งหลายสร้างคุณงามความดี ซึ่งเป็นเหมือนกับแม่น้ำสายต่าง ๆ ไหลเข้าสู่มหาวิมุติ มหานิพพานคือความพ้นทุกข์นั้นแล ค่อยไหลเข้ามาใกล้เข้ามา สร้างมากเท่าไรค่อยแก่กล้าสามารถเท่าไรก็ยิ่งไหลใกล้เข้ามา ๆ พอถึงนั่นปั้ง เช่น อย่างตรัสรู้ธรรมหรือบรรลุธรรมปั้งขั้นนั้นแล้ว นั่นคือถึงมหาสมุทรแล้ว พอถึงนั่นแล้วจึงเป็นอันเดียวกันเลยกับน้ำมหาสมุทร ไม่มีคำว่าสาวกองค์นั้น สาวกองค์นี้ อยู่สกุลนั้นสกุลนี้ หรือใครก็ตามทั้งหญิงทั้งชายเข้าถึงนั่นแล้วเป็นมหาสมุทรด้วยกันหมด ไม่ว่าหญิง ว่าชาย นักบวช ฆราวาส ขอให้จิตได้ถึงขั้นบริสุทธิ์นั้นเป็นอันเดียวกันหมด ผางขึ้นมาจากในใจเท่านั้นมันกระจ่างถึงกันหมดเลย แล้วไปถามหาพระพุทธเจ้าหาอะไร นั่นฟังซิ จำไปนี่ถึงกันหมดเลย มันเป็นอันเดียวกันแล้ว แม่น้ำเป็นอันเดียวกันหมดในมหาสมุทรนั้น แล้วจะไปถามไปแยกแยะกันได้ยังไงแม่น้ำในมหาสมุทร

นี่มันไม่ได้สงสัยเลย พูดนี้โลกตาบอดมันก็จะปฏิเสธต้นเข้ามาอีก มันไม่เชื่อว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้ในโลกธาตุนี้มากขนาดไหน มันจะเชื่อได้ยังไง แล้วพูดยังไงพูดไม่เกิดประโยชน์ พูดไปหาอะไร แต่ความรู้นี้ใครมายังไม่ได้ เป็นตัวของตัวร้อยเปอร์เซ็นต์ เต็มเหนี่ยว ๆ รู้เต็มเหนี่ยว อย่างพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วไม่ต้องถามใคร ไม่ต้องเอาใครมาเป็นสักขีพยานที่จะแนะนำสั่งสอนสัตว์โลก พระองค์พอ สอนสัตว์โลกทั่วแดนโลกธาตุ ใครสมควรจะสอนหนักเบาอย่างน้อยเพียงไรจะออกเองธรรมะ พอติบพอดี ๆ

สาวกทั้งหลายก็เหมือนกัน ตรัสรู้ธรรมปั้งแล้วเป็นแม่น้ำมหาสมุทรทะเลด้วยกัน สอนสัตว์โลกท่านก็ไม่ไปทูลถามพระพุทธเจ้า และไปขอศึกษาธรรมจากพระพุทธเจ้ามาสั่งสอนสัตว์โลกอีก เพราะความรู้ของเราไม่พอ ไม่มีในสาวกทั้งหลาย สอนเต็มภูมิของสาวกตลอดนิพพาน แบบเดียวกันหมด ท่านจะถามอะไร ธรรมเต็มหัวใจเหมือนกัน จะเป็นหัวใจหนู หัวใจช้าง หัวใจราชสีห์ มันก็เป็นหัวใจที่เป็นนักรู้ด้วยกัน เมื่อถึงขั้นที่มันรู้ถึงขั้นที่บริสุทธิ์ บริสุทธิ์เหมือนกันหมด เรื่องรู้ก็รู้เต็มภูมิของตัวเอง ถึงไม่เท่ากันก็เต็มภูมิ แล้วท่านจะไปถามหาอะไร นั่น ธรรมพระพุทธเจ้า

เหล่านี้พูดมันเป็นเงาะ หาวาพูดป่า ๆ รก ๆ ไปนะ ทั้ง ๆ ที่ผู้ค้ำมันเป็นป่า ๆ รก ๆ ร้อยทั้งร้อย ล้านเปอร์เซ็นต์ ท่านที่เป็นนั้นเปอร์เซ็นต์เดียวท่านก็ไม่มี มีความบริสุทธิ์ล้วน ๆ ด้วยความรู้ความเห็นที่ประจักษ์หาความสงสัยไม่ได้เลย นั่นละท่านผู้รู้ท่านรู้อย่างนั้น แต่ท่านไม่ได้หิวได้โหยเหมือนกิเลส ไม่ได้ยกตนยกตัวยอตัว รู้เหมือนไม่รู้ เพราะท่านพอหมดในหัวใจของท่านที่เป็นธรรม ธรรมเต็มหัวใจพอเต็มที่เลยตลอด

ไป ไม่มีคำว่าบกพร่องหิวโหย อยากยกยอตัวอย่างนั้นอย่างงี้ไม่มี สำหรับผู้มีธรรมเต็มหัวใจแล้ว รู้เหมือนไม่รู้ เห็นเหมือนไม่เห็น ประสบสิ่งใดเกี่ยวข้องกับมากน้อยเพียงไร ท่านก็รู้ก็เห็น เพราะท่านไม่ได้กระเทือน ท่านเป็นแต่เพียงว่ารู้ว่าดู เหมือนไฟไหม้เขา ท่านไม่ได้ไหม้แต่ท่านเห็นผู้ที่ถูกไฟไหม้อยู่ที่ประจักษ์ตา ท่านไม่ได้ถูกไฟไหม้ แต่ถ้าเป็นคนสามัญเรา แม้ตัวไม่ถูกก็ตามก็ร้อนแทนเขาไปอีก แต่ท่านไม่ร้อนแทน มีแต่ความเมตตาสงสารเท่านั้น ต่างกันอย่างนั้น

ถึงว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาขนาดไหน โหย อย่ามาพูดเลย ว่าอย่างนั้นเลย ก็ตรัสรู้มากก็ปกก็กลับ มั่นนานสักเท่าไรจนกระทั่งถึงบัดนี้ ตรัสรู้มาตลอด ถึงจะห่างกันก็มาตลอด ตั้งแต่หนึ่งแต่สอง วันนี้นับหนึ่ง วันสองนับสอง สามวัน สี่วัน มันก็เป็นสิ่งค้ำทำพระองค์ สามปี สี่ปี ปีหนึ่งมีกี่วัน แล้วก็มากเข้าอย่างงั้น แล้วมากเข้าไม่หยุดไม่ถอย ตลอดเวลามาแล้ว ยังมีต่อไปอีก จะไม่让您เชื่ออย่างไร อย่างแม่น้ำมหาสมุทรมาก ๆ มาจากไหนใครได้คิดไหม ไม่เชื่อว่าน้ำมหาสมุทรว่ามากขนาดนี้ เพราะไม่มีที่ไหลมาพิจารณากันตรงนี้ซิ แม่น้ำมหาสมุทรที่ไปเห็นประจักษ์ตาของเราเนี่ยมากขนาดนี้ มันมาจากที่ไหนบ้าง ใครก็ไม่เห็นทางมาของน้ำ แต่ก็เชื่อว่าน้ำมหาสมุทรมากยิ่งขึ้นกว่าน้ำทั้งหลายในโลกอันนี้ แน่ะ มันก็เชื่อลงไปจุดนั้น

อันนี้จิตของท่านผู้บริสุทธิ์พุทธโธ ไหลเข้ามา ๆ เป็นมหาวิมุตติ มหานิพพาน มาตั้งแต่เมื่อไร ๆ มันก็เหมือนกันกับน้ำมหาสมุทรที่ไหลเข้ามา จนกลายเป็นมหาสมุทรได้นั้นแหละ ไหลมาจากคลองไหน ๆ ไม่หยุดไม่ถอย มันก็เป็นน้ำมหาสมุทรได้ อันนี้ตรัสรู้บรรลุธรรมมาเรื่อย ๆ จากผู้บำเพ็ญทั้งหลาย เหมือนกับน้ำไหลลงสู่มหาสมุทร ไหลเข้ามาเรื่อย ที่นี้ผู้บรรลุธรรม วัตรธรรม เห็นธรรมจากบารมีของตนมันก็มีมาเรื่อย ๆ มันก็เป็นมหาวิมุตติ มหานิพพาน เราจะไม่เชื่อได้อย่างไร ไปดูชินน้ำมหาสมุทร เชื่อหรือไม่เชื่อ มันมีมากน้อยเพียงไร แต่เราจะไปถามว่าน้ำนี้ไหลมาจากไหนบ้างไม่ได้ จะปฏิเสธน้ำมหาสมุทรนั้น ปฏิเสธไม่ได้ว่ามีเท่าที่เห็นอยู่เนี่ย มากน้อยเพียงไรปฏิเสธไม่ได้ ประจักษ์ตา นี้ความรู้ของท่านผู้รู้กระจายถึงธรรมทั้งหลายเหล่านี้ก็แบบเดียวกัน ท่านจะถามหาอะไร ท่านรู้ที่อยู่ ใ้ผู้ที่ต้นเตาเผาหมัดมันก็ว่ามากเกินไป ๆ

ดังที่เราเห็นใน สมุทฺตฺตฺต อฏฺฐวิสสฺสจ ทฺวาทสสฺสจ สหสฺสเสก มาเขียนเราสลดสังเขปนนะ อ่านไป ถึงขั้นขอมมัสการพระพุทธเจ้าทั้งหลายจำนวนเท่านั้นล้าน เท่านั้นล้าน คือตั้งแต่ สมุทฺตฺตฺต อฏฺฐวิสสฺสจ ทฺวาทสสฺสจ สหสฺสเสก ปณฺจสตสหสฺสสานิ นมามิ สิริสา อหํ นมัสการพระพุทธเจ้าเท่านั้นร้อย เท่านั้นพัน ไปเรื่อย ๆ เท่านั้นหมื่น เท่านั้นแสน จากนั้นก็เท่านั้นล้าน พอไปถึงขั้นล้านนี้มันไปเขียนออกมาเป็นพุทโธพุทโธออกมาไว้ข้างล่างละซี ผู้แต่งผู้เขียนมานั้นแหละ พอถึงขั้นที่ว่า ปณฺจสตสหสฺสสานิ นมามิ สิริสา อหํ สองล้าน

สามล้านพระพุทธเจ้า คือ นมัสการพระพุทธเจ้าสองล้านสามล้าน แล้วก็มาเขียนพุทโธไว้ เรียกว่าเหลือเชื่อ นั่นเห็นไหม ความเหลือเชื่อของตัวเองเอามาเป็นบทเป็นบาท เอาเป็นคติตัวอย่างได้ยังไง

ความเป็นของพระพุทธเจ้าทั้งหลายท่านเป็นมาอย่างนั้น นั่นใหญ่โต อันนี้เพียงความดันความเดาว่าเหลือเชื่อนี้มีความหมายอะไร นี่เราไปอ่านเราสดสังเวชเหมือนกัน เราก็ตัวเท่าหนูแต่มันสดสังเวช โอ๊ย ถ้าไม่รู้ก็ไม่ควรจะมาขายโง่ของตัวเอง เขียนพุทโธไว้แบบนี้ ก็ให้เป็นไปตามความจริงนั่นเสียว่าพระพุทธเจ้ามีกี่พระองค์ ๆ ถ้ากราบก็กราบ ถ้าไม่อยากกราบนอนตายอยู่ก็ให้นอนตายอยู่คนเดียวเสีย อย่าให้มันมดพระไปกุสลาเข้าใจใหม่ แต่เรื่องหลวงตาบ๊วยยามานิมนต์ไปกุสลาณะตีหน้าผากทันทีเลย โครตพ่อโครตแม่มีงเคยได้เป็นพระพุทธเจ้าหรือจึงมาอวดนักร่างนั้นเลย นี่บทหนัก

คำนี้เป็นคำหยาบเหวอ ธรรมะท่านไม่ถือเป็นการหยาบ ท่านเอาน้ำหนักมา คนเรามีความรักสงวนในโคตรในแซ่ อะไรไม่หนักยิ่งกว่าโคตรกว่าแซ่ อันนี้ตรัสรู้ธรรม มันไม่รู้ มันก็ยกเอาโคตรพ่อโคตรแม่หลาย ๆ คนมาเหล่านี้นั้นได้เคยตรัสรู้หรือ หมดทั้งโคตรมันก็ไม่เคยตรัสรู้ แล้วมันมาอวดหาอะไร ความหมายว่าเข้าใจใหม่ นี่เขาเรียกน้ำหนัก เราจึงไม่เคยสนใจ เพราะฉะนั้นจึงเทศน์ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ไม่สนใจกับถึงขยะ ถ้าเราจะเอาถึงขยะมานี้ธรรมก้าวไม่ออก ต้องดันต้องเดา ต้องมุดไปตามถึงขยะ ถ้าเป็นธรรมแท้แล้วไม่มุด ความจริงมียังงั้นไปตามหลักความจริง เป็นแบบเป็นฉบับ ผู้ที่จะรู้จะเห็น หรือผู้รู้ผู้เห็นอย่างนี้มีอยู่ ไม่ใช่พวกตาบอดไปรู้ไปเห็นเอามาสอนโลกนะ ผู้เป็นจอมปราชญ์ฉลาดแหลมคมรู้เห็นต่างหากเอาธรรมมาสอนโลก เอาอันนั้นเป็นประมาณ

พระพุทธเจ้าถ้าเป็นอย่างเรานี้เป็นพระพุทธเจ้าไม่ได้ ความรู้อย่างเรา ความเฉลียวฉลาดอย่างเราเป็นพระพุทธเจ้าสอนโลกไม่ได้ โลกไม่ยอมเชื่อ เพราะนี่ก็คือเหนือโลกนั่นเอง ผู้มีอุปนิสัยปัจจัยที่จะรับธรรมพระพุทธเจ้ามีอยู่ เมื่อมีอยู่ก็สอนลงไปตามนั้นก็รับปึ้ง ๆ เลย นี่เป็นอย่างงั้น เราพูดถึงเรื่องภูมิของศาสดาแต่ละพระองค์ ๆ ผิดกันขนาดไหน อย่างสาวกก็รู้มาด้วยกันอย่างนี้ อย่างว่าสัตว์นรก สาวกผู้มีความเชี่ยวชาญ ท่านรู้ ปิดท่านได้เหวอ แต่ท่านรู้แบบนักปราชญ์ ท่านไม่รู้แบบอันธพาลเหมือนเรา แล้วเที่ยวโอ้เที่ยวอวด ท่านไม่อวด อวดหาอะไร

อย่างเทวบุตรเทวดาไม่มาเกี่ยวกับท่านก็ไม่นำมาสอน ถ้าเป็นเรื่องเทวดาท่านก็ไม่เอาเรื่องของมนุษย์มาสอน จะสอนแต่เรื่องเทวดาล้วน ๆ มันคนละชั้นละตอนใช้ใหม่ สอนเปรต สอนผี สัตว์นรกเป็นอย่างหนึ่ง สอนคนนี้เป็นอย่างหนึ่ง แล้วคนนี้มีทั่วไปอีก แล้วผู้มีธรรมะชั้นสูงกว่านี้จะสอนแบบนี้ก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้นจึงมีธรรมะชั้นต่ำ ชั้น

กลาง ชั้นสูง ชั้นสูงสุดตามชั้นภูมิของจิตที่จะสามารถรับได้ขนาดไหน ท่านสอนตามชั้นตามภูมิ ประถมหนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า หก เจ็ดไป ฟาดจนกระทั่งถึงปริญญาเอก เป็นดอกเตอร์ดอกแต่ ความรู้นี้มันก็ยิ่งต่างกัน มันไม่ได้เหมือนกันนี่ สอนตามชั้นตามภูมิไป

พระพุทธเจ้าท่านเป็นอย่างนั้น แล้วศาสนาจะหมด คือไม่มีใครได้ปฏิบัติ ไม่มีใครทรงไว้ซึ่งความรู้ความสามารถ ตามหลักธรรมชาติที่ปฏิบัติมาได้ประจักษ์ในใจของตัวเอง มีแต่ความจดความจำ เรียนไป ๆ มันล่อย ๆ นะการเรียน เราก็เรียนมาแล้วนี่ ปริยัติ เรียนมาทั้งนั้น ท่านว่าบาปอย่างนั้นบุญอย่างนี้ สัตว์ทั้งหลายไปเกิดในภพนั้นภพนี้ ไปลงนรกอเวจี ไปสวรรค์ชั้นพรหม จนกระทั่งถึงนิพพาน อ่านไปเพราะท่านเขียนไว้หมด แต่ใจของกิเลสมันไม่ได้ถึงใจ ไม่ได้ถึงกิเลสแหละ กิเลสมันปิดตลอด แต่ที่เราเรียนจะปฏิเสธก็ไม่ใช่นะ จะเชื่อจริง ๆ ก็ไม่ใช่ จะไม่เชื่อก็ไม่ได้ มันมีด้วยกันทั้งสองอยู่ในนั้น แต่เวลาเรียนอยู่มันหากไม่ถือเป็นอารมณ์ ส่วนที่ระลึกได้คือท่านพูดอะไรมันสะกิดใจ ๆ ตลอดไป

นี่ละที่นำเข้ามาพิจารณาเพื่อจะตัดรากตัดโคนของความสงสัยมรรค ผล นิพพาน บาป บุญทั้งหลายนี้ จึงเข้าหาหลวงปู่มั่นละซิ พอเข้าถึงท่าน เราไม่อยากจะพูดอย่างอื่นให้เต็มยศเสียว่า ท่านเอาเรตารจับไว้เลย ไปก็เปรี้ยวเลยพอไป นั้นเห็นไหม เปรี้ยว ๆ ๆ เลย ฟาดลงตรงไหนถึงใจทั้งนั้น เพราะท่านรู้ว่าเรามีความตั้งอกตั้งใจขนาดไหนไปถึงท่าน จึงลงเปรี้ยว ๆ เลยรับกันทันที พอเชื่ออย่างถึงใจที่นี้บาป บุญ นรก สวรรค์ หายสงสัยนะ ทั้ง ๆ ที่กิเลสมีอยู่ ตัวสงสัย ตัวปิดบังมรรค ผล นิพพาน มันก็เปิดขึ้นมาในความรู้สึกที่ได้รับฟังธรรมจากท่านมาแล้ว มันเปิด เอ้อ ที่นี้หายสงสัยแล้วเรื่อง บาป บุญ นรก สวรรค์ นิพพานมีอยู่โดยสมบูรณ์

จากนั้นมันก็พุ่งเลย อย่างเคยมาแล้วให้ฟัง นี่ละกำลังใจ ถ้างได้เชื่อมั่นในสิ่งใดแล้วมันไม่ถอยนะ จะเอามรรค ผล นิพพานให้ได้ ที่นี้หายสงสัยที่ว่ามรรค ผล นิพพานมีหรือไม่มีดังที่เราเรียนมานี้ มันหมดไปเลย เรียนมาก็เรียนมาอย่างงั้น ก็ไม่เห็นแก่กิเลสได้สักตัวเดียว บทเวลาฟังภาคปฏิบัติจากหลวงปู่มั่นมาแล้วมันเปิดโล่งไปหมดเลย เหมือนหนึ่งว่านิพพานอยู่ชั่วเอี่ยม ๆ ไม่เช่นนั้นมันจะตะเกียกตะกายได้ยังไงคนเรา ลงความเชื่อมั่นได้ถึงใจแล้วไม่มีอ่อนนหะใจ ร่างกายจะทุพพลภาพมันจะไปไม่ได้ เอาไปไม่ได้ก็ไม่ไป เดินจงกรมสองสามตลบหมดกำลัง คืออดข้าวไม่ทราบว่ากี่วัน ถึงจะมาฉันทันหนหนึ่ง แล้วเดินจงกรมมันเปลี่ยนะ

เราอดข้าวมาก ๆ นี่เดินจงกรมไม่ค่อยได้ แต่อยู่ที่ไหนสติปัญญามันหากหมุนของมันอยู่อย่างงั้นนะ มันเป็นความเพียรอยู่ในตัวเอง ไม่ได้ไปเกี่ยวกับอิริยาบถนั้น อิริยาบถนั้นนะ เดินจงกรมจึงเป็นความเพียร นั่งสมาธิจึงเป็นความเพียร ไม่นะ สติ

ปัญญาหมูนอยู่กับตัว รักษาตัวตลอดเวลาเป็นความเพียรทุกอิริยาบถ เว้นแต่หลับเท่านั้น นั่นมันเห็นประจักษ์อยู่ทั้งนี้ในการปฏิบัติ ด้วยกำลังแห่งความเชื่อมั่นต่อมรรคผล นิพพานในใจแล้ว เต็มที่แล้ว มันไม่ได้อ่อนนะ

ก็เคยพูดให้บรรดาลูกศิษย์ลูกหาฟังแล้วเพื่อเป็นคติเครื่องเตือนใจ อดอาหารต้องคำนวณ ถ้าเราไปวันนั้น นี่จะไปถึงบ้านเขาไหม คำนวณดูกำลังของเจ้าของ เดินบิณฑบาตจะถึงบ้านเขาไหม ถ้าระยะนั้นจะไม่ถึง เข้าไปเสียระยะนี้ ไปก่อนนั้น ถึงอย่างนั้นมันยังไม่ถึง ไปถึงกลางทางหมดกำลัง พักนั่งอยู่กลางทางเสียก่อน แต่จิตมันไม่ได้เป็น จิตมันหมูนของมัน สติสตั้งสว่างไสวอยู่ภายในใจ ร่างกายมันอ่อนก็รู้ พอไปถึงกลางทางแล้วหมดกำลัง ไปไม่รอด นั่งเสียก่อนนั่งรำพึงดูจิต ดูด้วยสติสตั้ง จึงมีกิเลสมันโผล่ขึ้นมา นี่ไม่เรียกว่าธรรมเกิดนะ เรียกว่ากิเลสเกิด ขึ้นมาเป็นคำ ๆ นะ เพราะเกิดขึ้นอย่างนั้นนะ ที่ว่าธรรมเกิดก็ตาม กิเลสเกิดก็ตาม ของนักปฏิบัติจะเกิดขึ้นที่ใจเป็นคำ ๆ ขึ้นมา บางทีก็หยังทราบไปเลย บางอย่างหยังทราบไปเลย บางอย่างบอกมาเป็นคำ ๆ

กำลังนั่งรำพึงอยู่ คือพักเสียก่อนแล้วจะก้าวเดินไปที่หลัง จะถึงบ้าน ตอนนั้นไปไม่ถึง พักเสียก่อน สักเดี๋ยวก็ขึ้นมาแล้ว นี่กิเลสเกิด ขึ้นมาเป็นคำ ๆ ในหัวใจเรานี้แหละ ขึ้นมา พูดเป็นคำ ๆ นะ แต่มันพูดอยู่ในหัวใจเป็นคำ ๆ ขึ้นมา เหมือนเราพูดแต่ไม่ได้ยินเสียง หากเป็นคำ ๆ ในหัวใจเรา นี่เห็นไหม ว่างั้นนะ “ท่านอดอาหารเพื่อจะฆ่ากิเลสให้ตาย แต่เวลานี้กิเลสยังไม่ตาย ท่านกำลังจะตายรู้ไหม” นี่แหละกิเลสเกิดเพื่อจะขวางทางเราไม่ให้เราก้าวเดิน ถ้าเราเชื่อกิเลสนี้ โอ๊ยตายจริง ๆ แล้ว ไม่เอาแล้วหยุดเสีย ฉันอิมหมีพืหมาไปเสีย มันก็เลยเป็นหมาทั้งตัวละซี

พอทางนี้ขึ้นปีบออกมา ทางนี้ขึ้นรับกันเลย ที่นี้ธรรมเกิดคราวนี้ เรียกว่ากิเลสเกิด สร้างอุปสรรคให้เราตั้งที่ว่ามานี้ “นี่เห็นไหมท่านอดอาหารเพื่อจะฆ่ากิเลสให้ตาย แต่เวลานี้กิเลสยังไม่ตายท่านกำลังจะตายรู้ไหม” นี่กิเลสมันตัดเอาอย่างขนาดหนักเหมือนกันนะ ทางนี้ก็ขึ้นทันทีเลย ที่นี้ธรรมเกิด ขึ้นเป็นคำเหมือนกัน ผิง ๆ ขึ้นมาเลย “การกินนี้ก็กินมาตั้งแต่วันเกิด ก็ไม่เห็นวิเศษวิโสอะไร อดเพียงเท่านี้จะตายหรือ เอาตายก็ตาย” นั่นเห็นไหม ทางนี้มันก็พุ่งเลย ไม่เห็นตาย ถ้าตายจะได้มาตุคนพวกบ้านี้ได้ยังไง ก็ดูพวกบ๊าสด ๆ ร้อน ๆ พึ่งหยุดมานี้ เข้าใจไหมละ นี่มันไม่ตาย

จิตมันก็มีกำลังของมัน มันแก้ตก นี่เรียกว่าปัญหาแก้กิเลสตก ผางออกเลยเป็นคำ ๆ ขึ้นมา เรียกว่าธรรมเกิด เป็นคำ ๆ ก็มี เป็นความซาบซึ้ง เป็นความรู้ขึ้นภายในใจก็มี หลายประเภทเรื่องธรรมเกิดจากผู้ปฏิบัติ ผู้ไม่ปฏิบัติไม่มีทางรู้ แต่ผู้

ปฏิบัตินั้นท่านไม่สงสัย รู้ขึ้นเป็นระยะ ๆ วรรคใดตอนใด บางทีมีธรรมเตือน แล้วบางทีมีธรรมเสริม อะไรถูกต้องแล้วก็เสริมขึ้นมาว่าถูกต้องแล้ว อย่างนี้ก็ มี เอา ๆ ก้าวไปถูกต้องแล้ว อย่างหนึ่งก็ซาบซึ้งไปเลยว่าถูกต้องแล้ว เป็นอย่างนั้นนะ คือซาบซึ้งไปเลยด้วยความถูกต้องไม่สงสัย นี่เป็นอย่างหนึ่งความรู้ มันหลายอย่างนะ จากภาคปฏิบัติภายในจิตใจของผู้ภาวนา

ไอ้ผู้ไม่ภาวนานี้พูดว่าธรรมเกิดเขาไม่เชื่ออะ เขาจะเชื่อยังไงเขาไม่เคยทำ นอกจากมาถูกเหยียดหยามเหยียดขี้ขี้ทำลายมรรคผลของผู้ปฏิบัติธรรม ให้ฉิบหายวายปวงไปด้วยอำนาจแห่งฝ่าเท้าของกิเลสที่หยาบโหลนสุดยอดนี้เท่านั้น ไม่มีอย่างอื่น การปฏิบัตินี้ โธ เรื่องจิตใจเวลาได้รู้ของเล่นเมื่อไรอะ ไม่มีขอบมีเขต ไม่ว่าจะสูงว่าต่ำ มันรู้ไปได้หมดนี่ว่าไง นี่ละถึงยอมรับพระพุทธเจ้าและเป็นภูมิของศาสดาด้วย ท่านจะไม่ได้รู้กว้างขวางลึกซึ้งได้ไง หมอบเลย ตั้งแต่เพียงตัวเท่าหนูมันก็เป็นของมัน รู้ของมัน แต่ก่อนเกิดมามันเคยรู้เมื่อไร

เกิดมาอายุนี้ก็เคยพูดให้ลูกศิษย์ลูกหาฟังแล้ว ได้ ๒๐ ปีกับ ๙ เดือนเป็นวันบวช เพราะเราเกิดวันที่ ๑๒ สิงหาคม เวลาเราบวชก็บวชวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๔๗๗ เราเกิดนั้นวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๔๕๖ นับแล้วอายุของเรานั้นได้ ๒๐ ปีกับ ๙ เดือน คือ พฤษภา มิถุนา กรกฎา สิงหา มันก็ครบ ๒๑ ปีใช้ใหม่ ยังขาดอยู่อีก ๓ เดือนเราก็บวช บวชมาปฏิบัติมามันก็ไม่เห็นรู้ เรียนหนังสือฟาดจนเป็นมหาเปรียญ นักธรรมตรี โท เอก ก็เรียนมาหมด มันก็ไม่รู้ ไม่เห็น ไม่ปรากฏและไม่คาดไม่ฝันว่ามันจะรู้อย่างนั้นนะ นี่การเรียนเฉย ๆ เรียนพอจำได้ ๆ ไปเท่านั้น มันไม่ซึ่งถึงใจ ประจักษ์ใจเหมือนภาคปฏิบัติ เพราะฉะนั้นจึงพูดได้ว่าความจริงกับความจำนั้นต่างกันมาก

ความจำเรียนเท่าไร ๆ ก็จำได้ เด็ก ผู้ใหญ่เรียนจำได้ ผู้หญิง ผู้ชาย นักบวช หรือฆราวาสเรียนจำได้ด้วยกันเพราะมันเพียงความจำ มันไม่ใช่ภาคถอนกิเลส ภาคถอนกิเลสเป็นภาคปฏิบัติ เอาผู้หญิงผู้ชายปฏิบัติ ใครปฏิบัติมันก็มีทางที่จะรู้ตามกำลังของตนเหมือนกัน นี่ภาคปฏิบัติ ที่นี้เวลาปฏิบัติไปมันค่อยรู้ค่อยเห็น ที่แรกก็เป็นจิตสงบเสียก่อน จิตเราไม่เคยสงบ ตั้งแต่เกิดมาก็ไม่เคยเห็นแปลกประหลาดอัศจรรย์ เพราะความสงบของจิตอย่างนั้นเลย เห็นแต่ร่องความทุกข์เจือปนกันไปทั้งวันทั้งคืน สนุกสนานชั่วคราวเดียว แล้วความทุกข์แทรกเข้ามาแล้ว เป็นแหลมเป็นหลาวทิ่มแทงข้างหลัง ๆ ฟาดมาจนอกจะแตกก็มี เพราะความทุกข์มาก มันมีแต่อย่างนั้น

อารมณ์ของโลกคืออารมณ์ของกิเลส หลอกลวงไว้นิดหน่อย ๆ พอให้เราติดเราติดไปตาม แล้วสร้างความผิดหวังไว้ข้างหลัง และเป็นพินเป็นไฟเผาไหม้มาตลอดทั้งเขาทั้งเราทั่วโลกดินแดน เรื่องของกิเลสร้อยล้านพันคม ทั้งหลอก หลอกแล้วก็เอาหลอก

เอาหลาวที่มไปตามหลัง ๆ ไปเรื่อย หลอกเสียก่อนไม่จั้นมันไม่ติด เช่นเขาคอกเบ็ดเขา เอาเหยื่อล่อให้ปลาติด ปลาตัวโง่คาบเบ็ดเข้าไป เขาคอกที่เดียวเลือดสาด ลากขึ้นมาหัว เรือทุบตายเป็นอาหารเขาเงียบไป ถ้าไม่มีเหยื่อล่อมีแต่เบ็ดมันไม่กิน ปลา มันต้องมีเหยื่อล่อ กิเลสต้องเป็นเหยื่อล่อสำคัญสำหรับสัตว์ ให้สัตว์หลงมลายอยู่ตลอดเวลา ไม่มีวันจิตจางหรือเซ็ดหลาบอิมพอนี้เพราะมันมีเหยื่อล่อนั่นเอง

เวลาเรียนไป ปฏิบัติไปมันรู้ไป นี่ละเรื่องธรรมเป็นอย่างจั้น พอปฏิบัติมานี้ไม่เคยรู้สิ่งใด รู้มันแปลกประหลาดทุกอย่างประจักษ์ขึ้นในใจ รู้ขึ้นในใจ รู้ปริยัติรู้เป็นภาพ เป็นทางแฉกแฉก คาคไปตามที่ท่านว่าอย่างจั้น ๆ คาคไปตาม แต่รู้ภายในจิตใจมันรู้ จจริง ๆ ประจักษ์ขึ้นมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งกิเลสตัวใดมันผาดโผนโจนทะยาน มันก็รู้ซัด เอาซัดกัน มันลดราวาศอกลงเท่าไรมันก็รู้ประจักษ์ ๆ นั่นมันเห็นอยู่อย่างจั้นนะภาค ปฏิบัติ กิเลสลดลงมากน้อยรู้ อะไรมาผิตปกติ แม้แต่การขบการฉนมันยังอดรู้ไม่ได้นะ การขบการฉน วันนี่ฉนอาหารอะไร ภาวนาทำไมเป็นอย่างนี้ แน่ะ รู้สึกว่าร่างกายก็เป็น อย่างหนึ่ง แล้วจิตใจดีดัดดี อาหารวันนี้เป็นยังไร ระวังที่นี้ อาหารชนิดนี้ งด แน่ะ ต้อง ระวังถึงขนาดอาหาร ท่านถึงเรียก อาหารสัปปายะ คืออาหารเป็นที่สบายหรือเป็นข้าศึก มีสองอย่าง

นี่เรายกเรื่องอาหาร ต้องได้ระวังเรื่องอาหาร ฉนลงไปมากน้อย เพราะจิตมันดู ตัวเองตลอดเวลา เคลื่อนอะไรนี้มันจะไปจากจิต ฉนอาหารลงไปนี่ไปเสริมร่างกายให้ ร่างกายมีกำลัง มันก็เข้าไปกวนจิต ถ้ามันมีกำลังกวนจิต พุดให้เต็มยศเลยว่า เฉพาะ เรื่องจิตที่เป็นกิเลสมันแสดงได้ง่าย ไม่มีอะไรเกินราคะว่างี้เลย มันเสริมให้มื่กำลังแล้ว มันก็ไปปลุกราคะให้แสดง มันไม่ได้แสดงมาภายนอกนะ มันเป็นอยู่ในจิตยิบ ๆ แเย็บ ๆ อ้อวันนี้เป็นอย่างจั้น นั้นจับได้แล้ว ถือเป็นข้าศึกแล้วพึดกัน ที่นี้แก้ไข อันใดที่มันจะทำ อันนั้นให้กำเริบขึ้นไปก็ตัดออก ๆ นี่จึงเรียกว่าการรักษาตัว นี่ภาคปฏิบัติ ท่านทั้งหลาย ฟังเอานะ ปฏิบัติตัวมาอย่างนี้

ท่านถึงเรียกว่าอาหารสัปปายะ คืออาหารเป็นที่สบาย เวลาฉนลงไปแล้วธาตุขันธ์ ก็ไม่ลำพอง ถึงกับสงเสริมให้กิเลสพองตัว ธาตุขันธ์ก็สบาย การภาวนาก็สงบร่มเย็น ธรรมดา นี่เรียกว่าอาหารสัปปายะ ถ้าพลิกจากนี้แล้วอาหารเป็นภัย ไม่เรียกอาหารเป็น ที่สบาย อุตุสัปปายะ ดินฟ้าอากาศเป็นที่สบาย เสนาสนะ หรืออवासสัปปายะ ที่อยู่ที่ พักเป็นที่สบาย ท่านบอกไว้เป็นลำดับลำดับ นี่การปฏิบัติตัวเอง สังเกตตลอดเวลาจึง เรียกว่านักปฏิบัติ นี่หมายถึงท่านผู้เป็นนักบวช ไม่มีหน้าที่การงานอะไร มีแต่หน้าที่ ถอดถอนกิเลสอย่างเดียว จึงได้ทำเต็มเม็ดเต็มหน่วยตลอด ตั้งแต่ตื่นนอนพึดกันอยู่ ตลอด

งานของพระ การรักษาใจเป็นงานหนักมากนะ ไม่ใช่เรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ งานเขาแบกไม้หามเสาอะไรนี่ก็ว่าหนัก ๆ แต่จิตใจของเขาเพลินได้สบายใช้ไหม เพราะไม่ได้รักษาใจ ใจอยากคิดอยากคะนองไปไหนก็ได้ ร้องเพลงไปในเวลาแบกหามเสาหนัก ๆ ก็ได้นี่นะ พระนี่ไปร้องเพลงมันตายเลย คือบังคับอยู่ตลอดเวลา งานอะไรที่จะหนักยิ่งกว่างานรักษาจิตใจ บังคับจิตใจ งานนี้หนักมากนะ เช่น อย่างที่ว่านั่งตลอดรุ่ง นั่งานหนักมาก เราจึงได้พูดแล้วว่าในพรรษาที่ ๑๐ บอกตรง ๆ เลยนะ ตั้งแต่เราเป็นนักบวชมา พรรษาที่ ๑๐ นี่หนักมากที่สุดจนกระทั่งลืมไม่ได้เลย เพราะพรรษานี้เป็นพรรษาที่หนักทั้งร่างกายและจิตใจ

ร่างกายในพรรษานี้ก็นั่งตลอดรุ่ง ๆ เป็นยังไง ร่างกายของเราเป็นเหมือนทุกขเวทนามันเผาร่างกายนี้ มันเหมือนร่างกายนี้เป็นขุขตั้งท่อน ทุกขเวทนาเป็นไฟเผา ร่างกายของเราสด ๆ ร้อน ๆ ที่ยังไม่ตาย แหม มันฟาดจนตัวสั่นเลยนะ โห หนักมากจริง ๆ ตัวสั่น สั่นก็ไม่ถอย จิตไม่มีถอย ถ้าลงได้ปักลงไปแล้วเป็นถอยไม่ได้ นิสัยเรานั้นเป็นอย่างนั้น ขาด ๆ ไปเลย ตายไม่เสียตาย เสียตายที่ความสัตย์ความจริงจะเคลื่อนไปไม่ได้ มันก็ขัดกันลง เวลามันทุกข์มาก ๆ นี้ โธ เหมือนกับไฟเผาร่างกายนี้เหมือนกันกับไฟเผาขุขนะแหละ แต่ขุขมันไม่มีจิตละชิ อันนี้ทุกขเวทนาเผาร่างกาย ร่างกายมันมีจิต มันเผาเข้าไป ทีนี้ก็พืดกันเลย นี่จึงทุกข์มากที่สุด

วันไหนที่จิตฝึกกรรมาน จิตไม่รอบง่าย ไม่ลงได้ง่าย วันนั้นทุกข์มากที่สุด ถึงเวลาเท่ากันก็ตาม นั่งแต่ยังไม่มืดก็มีบางที จนกระทั่งสว่างเป็นวันใหม่ขึ้นมาแล้วค่อยลุก ๑๒ ชั่วโมง ๑๓ ชั่วโมง ไม่ให้พลิกให้เปลี่ยนไปทางไหนเลย ทำสมาธิต้องเป็นสมาธิ อย่างอื่นอย่างใดไม่เอา ไม่เปลี่ยน ข้อยกเว้นไม่มี มีเฉพาะข้อยกเว้นที่ว่า เว้นแต่ครูบาอาจารย์เจ็บไข้ได้ป่วย หรือเกิดเหตุฉุกเฉินขึ้นภายในวัด จะเป็นพระเป็นเณรเป็นองค์ใดก็ตาม เราจะลุกขึ้นไปช่วยเหตุการณ์นั้น ยกเว้นข้อเดียว นอกจากนั้นมหาตว์ของเราแล้วไม่มียกเว้น เอาปวดหนักออกเลย ปวดเบาออกเลย ตั้งแต่เป็นเด็กมันขี่ไล่ตักแม่มันมาเท่าไรแล้ว นี่เป็นผู้ใหญ่ขนาดนี้ ขี่ไล่ตักจิวรเอาไปชักไม่ได้ เอาไปฆ่าเสีย มันหนักศาสนา

นั่นนะตัดเจ้าของ ตัดอย่างนั้น นี่เด็ดอย่างนี้ ตัดอย่างนี้มันไม่ใช่ความเสียหาย นี่เป็นความเป็นธรรม เด็ดขนาดไหนก็เด็ดเถอะนะ เด็ดเพื่ออรรถเพื่อธรรมเป็นธรรมขึ้นมาเรื่อย ๆ ถ้าวันไหนจิตมันลงได้ง่ายนี้ วันนั้นไม่บอบข้ำมากนะ ถึงจะนั่งเวลาเท่ากันก็ตาม มันขึ้นอยู่กับจิต ถ้าจิตพิจารณาเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่รอบตัวมันก็ไม่ลง ไม่ลงวันนั้นบอบข้ำมากที่สุดทีเดียว ลุกขึ้นนี้ล้มทั้งหงายเลย ขาเรานี้ตายหมด ถ้าวันไหนมันลงได้ง่าย วันนั้นถึงเวลาลุกแล้วไปเลย ไม่ได้ระวัง ถ้าวันไหนมันเอาเสียจนกระทั่งถึงสลบไป แต่

มันไม่สลับนะ ความทุกซ์มันถึงขนาดจะเทียบกันได้กับสลับไป อย่างนั้นเวลาจิตลงมันก็ไม่มื่ออะไร

พอจิตถอนขึ้นมาแล้วพิจารณาอีกมันก็ลง แต่ร่างกายนี้มันตายหมดแล้วนะ ก่อนที่จิตจะลงสู่ความแปลกประหลาดอัศจรรย์นี้ ร่างกายนี้บอบช้ำเต็มที่ พอถึงเวลาแล้วจะลุกนี้ มันตายหมดแล้ว นั่นแหละที่นี้ต้องได้จับขาเจ้าของ นั่งขัดสมาธิจับขาตั้งออกทางนี้ ๆ คือมันตายหมดแล้ว เราจะลุกไม่ได้ล้มเลย ต้องจับขา ที่แรกเราไม่รู้เรารู้ล้มล้มเลย เราลุกนี้เป็นคืนแรกนะ มันตายหมดแล้ว พัดกันจนเต็มเหนี่ยว ที่นี้เวลาจะลุกมันไม่เจ็บไม่ปวด ก็มันจะเจ็บอะไรมันตายหมดแล้วนี่ พอลุกนี้ล้มทั้งหงาย หงายลุกไม่ขึ้น อ้าวทำไมเป็นอย่างนี้ ไม่รู้เรื่องนะ ที่ไหนได้แข่งขานี้มันเป็นท่อนไม้ท่อนฟืน ตั้งแต่ส่วนนี้ลงไปจากนี้ขึ้นมาดี ทางนี้ลงไปมันเป็นท่อนไม้ท่อนฟืน ทำยังไงมันก็ลุกไม่ได้ที่นี้ มีแต่แขนขาตายหมด

ที่นี้ก็ทั้งไว้นั้นก่อน คอยดู คราวนี้เลือดลม เวลาจับขาเราเหยียดออกไป เอามือนะจับ ขามันทำงานไม่เป็นแล้วแหละ มันเป็นท่อนไม้ท่อนฟืน เอาขานี้เหยียดออกไปวางไว้ เราก็ก่อนเอามือเท้าไว้นไว้ ดูคอยสังเกต แล้วเลือดลมค่อยเดินไป ๆ ต่อไปแข่งขา ค่อยรู้เรื่องรู้ราว แล้วกำหนดกระดูกดู ถ้ามันกระดูกไม่ได้เฉยนี้อย่าลืมนะ ลุกล้มเลย ถ้ามัน กระดูกได้ ๆ กำหนดดูกระดูกดูกระดูกได้ คู่มาลองทดลองดู คู่ได้เหยียดออกได้ นี่เป็นการทดลองนะ เอาลุกได้ ถ้ามันเฉย ๆ อยู่ กำหนดคู่เข้ามาก็ได้ กำหนดเหยียดออกไปก็เฉย กำหนดกระดูกนี้ว่าเท้าก็เฉย อย่าลืมนะ ลุกล้มทันที มันเคยแล้วมันก็สอนตัวเอง

พอวันไหนเอากันถึงพริกถึงขิงอย่างนั้น จิตกว่าจะได้ลงมันบอบช้ำมาก พอถึงเวลาลุกขึ้นมาจากที่ต้องจับขาตั้งออก จนกระทั่งเลือดลมเดินสะดวก กำหนดว่าคู่ได้เหยียดได้ ลุกได้แล้วถึงลุก ทุกซ์มากไหม แล้วในขณะที่นั่งภาวนาอยู่ ที่ว่ามันทุกซ์จนกระทั่งถึงว่าล้มไม่ลงเลย ในชีวิตของพระเรามีพรรษา ๑๐ เป็นพรรษาที่ ๑๐ นั่งตลอดรุ่ง ๆ แล้วเวลาได้กำหนดตั้งสัจจะอธิษฐานว่าจะนั่งตลอดรุ่งนี้ การบังคับจิตใจนี้จิตจะคิดออกไปไหนไม่ได้ นี่อันหนึ่งนะ แหมบังคับหนักมากนะ ไม่ให้จิตนี้คิดออกไปนอก ลู่นอกทาง แยะ ๆ ใส่อะไรไม่ให้ไป ให้อยู่ในวงนี้ เป็นสติอยู่ในนี้ รักษาอยู่ในนี้ พิจารณาในร่างกายซึ่งเป็นองค์อริยสัจ เป็นทางพ้นทุกซ์ เรียกว่าทางภาวนาถูกต้องโดยถ่ายเดียว

ที่นี้บังคับจิตไม่ให้ออก ไม่ให้มันออกไปไหน แล้วร่างกายก็เป็นทุกซ์ ทุกซ์ขนาดไหนก็ให้มันหมุ่นกันอยู่กับร่างกายนี้ไม่ให้มันออก จิตก็บังคับอย่างหนัก ไม่ยอมให้ออก ยิบ ๆ แยะ ๆ ไปไหนเลย นี่หนักอันหนึ่ง แล้วก็ร่างกายทุกซ์ก็ทนเอา อันนี้ก็เป็นหนัก

อันหนึ่ง ในพรรษา ๑๐ นั้นหนักทั้งร่างกายและจิตใจ ทั้งร่างกายก็เป็นไฟเผาขนซุง ทางจิตใจก็บีบบังคับไม่ให้มันส่งออกนอกกลุ่มนอกร่างกาย อย่างนั้นจึงเป็นทุกข์มากที่สุด ในพรรษา ๑๐ จากนั้นมาแล้วไม่เสมอกัน บางทีก็หนักทางร่างกาย จิตไม่ได้หนัก บางทีจิตทำงานอย่างหนัก ร่างกายไม่หนักก็มี ไม่เสมอกันเหมือนพรรษาที่ ๑๐

พอได้กำลังวังชาขึ้นไปแล้ว ต่อจากนั้นไปแล้วร่างกายกับจิตนี้ไม่ค่อยสนใจว่าอะไรทำงานหนัก มันไม่ได้ตั้งใจจดจ่อเหมือนพรรษา ๑๐ เรื่องจิตที่มันหมุนตัวเป็นธรรมจักร ๆ ที่แก็กิเลสด้วยความเพลิน มันก็ลืมตัวไปเสีย ไม่ทราบว่ายากลำบากขนาดไหน มันหมุนของมันเป็นธรรมชาติไป เมื่อถึงขั้นธรรมฆ่ากิเลสมันฆ่าเองของมันนะ จึงเรียกว่าธรรมอัทธโนมัตติ สติปัญญาอัทธโนมัตติ เวลาพิจารณาเข้าไปมันคล่องตัว ๆ เป็นธรรมล้วน ๆ แล้วมีแต่ธรรมออก ไม่ว่าจะเดินจะเหินไปไหน แม้ที่สุดฉันจึงหันนี้ จิตก็ไม่ได้ไปเกี่ยวข้องกับอาหารการกิน มันหมุนตัวของมันเพื่อแก็กิเลสฆ่ากิเลส เหมือนกับแต่ก่อนที่มันคิดอะไรมันก็เป็นกิเลสทั้งนั้น

อันนี้ธรรมก็เป็นธรรมทั้งนั้น แก็กิเลสไปโดยลำดับลำดับ มันจึงไม่มีเสมอกัน ว่าร่างกายทุกข์มากเหมือนปีนั้น ปีนั้นร่างกายทุกข์มาก จิตก็บังคับ ที่นี้หลังจากนั้นมาแล้ว จิตมันไม่ได้บังคับ มันเป็นอัทธโนมัตติของมัน ดำเนินไปตามแถวธรรมแก็กิเลสเรื่อย ๆ ๆ นี้ธรรมเมื่อมีกำลังกล้าแก็กิเลสเป็นอัทธโนมัตติเหมือนกัน เราอย่าเข้าใจว่ากิเลสที่มาบีบบีบสีไฟหัวใจของสัตว์โลกจะเป็นอย่างอื่นอย่างไรไป มันเป็นอัทธโนมัตติของมัน ตาเห็นบีบเกิดกิเลสแล้ว กิเลสทำงานแล้ว ตา หู จมูก ลิ้น กาย จิต สัมผัสสัมผัสอะไรเกิดกิเลส เป็นกิเลสโดยอัทธโนมัตติในตัวของมัน แต่ที่นี้เวลาสติปัญญามีกำลังแล้ว กิเลสเหล่านั้นอ่อนตัวลงไป พอตา หู จมูก ลิ้น กาย สัมผัสสัมผัสอะไรเป็นธรรมแล้ว ๆ แก็กิเลสไปในตัว ๆ นี้มันเห็นชัด ๆ อย่างงั้น

บทเวลาถึงขั้นธรรมะแก็กิเลสนี้เป็นอัทธโนมัตติ เป็นอัทธโนมัตติตั้งแต่สติปัญญาอัทธโนมัตตินี้ไปหามหาสติมหาปัญญา ไม่มีความพลั้งเผลอ ตั้งแต่สติปัญญาอัทธโนมัตติกี่ไม่เผลอแล้ว ยิ่งมหาสติมหาปัญญามันเข้มไปเลย ๆ เราจะไปหาที่ไหนธรรมเหล่านี้ละ หาจากผู้ปฏิบัติ เป็นขึ้นมาในตัวของเราเอง รู้ในตัวของเราเอง ไม่มีใครรู้ เรารู้คนเดียวหายสงสัย ๆ ใครไม่รู้ก็เป็นเรื่องของเขานี้ เรารู้ของเรา กิเลสเขาละไม่ได้ เราละได้ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาแบกด้วยฟันด้วยไฟ เราสลัดทั้งหมด ๆ มีแต่ความสุขล้วน ๆ ขึ้นมาเรื่อย นั่นเห็นไหมละ การปฏิบัติธรรม

ศาสนาคนเสี้ยนคางหาหนาแน่นไปด้วยมรรค ผล นิพพานมาตลอด แต่นี้เรามันไม่ได้สนใจปฏิบัติศาสนาละซี มีตั้งแต่คำว่าเรียน เรียนก็เรียนแต่ตัวหนังสือ เป็นนกขุนทอง แก้วเจ้าขา เป็นหนอนแทะกระดาษ ไม่สนใจปฏิบัติ ศีลก็ไม่ทราบว่าเป็นวิธีหรือไม่

บริสุทธิ์ ไม่สนใจรักษา ไม่มีทิริโอดตัปปะ สมาธิ ปัญญา ไม่สนใจภาวณา แล้วจะเอา
 อรรถเอาธรรมขึ้นมาปรากฏในเพศของเราได้ยังไง เช่นอย่างเราเป็นพระ ก็ไม่มีความสุข
 มีแต่กิเลสตัณหาครอบหัวใจตลอดเวลา แล้วก็ผ้าเหลืองครอบเอาไว้ ไม่เกิดประโยชน์
 อะไรเลย ไม่ปฏิบัติ แล้วออกไปก็เอาเรื่องของกิเลส ความไม่เป็นทำของตัวเอง ไปพูดโอ้อ
 พุดอวด ว่ามรรค ผล นิพพานหมดเขตหมดสมัยแล้ว มรรค ผล นิพพานไม่มี ใคร
 ปฏิบัติไปเท่าไร ๆ ก็มรรค ผล นิพพานไม่มี ก็มันไม่ปฏิบัติ มันพูดด้วยความโอ้อวด
 เรียกว่าด้วยความตบอดของมัน

ผู้ทำนปฏิบัติทำนปฏิบัติ ผู้รู้ทำนรู้ อยู่ ผู้ทำนทรงมรรคทรงผล ทำนทรงตลอดมา
 อย่างทุกวันนี้ อย่างในวัดป่าวัดเขานี้ ทำนอยู่ในป่าเงียบ ๆ ว่าทำนไม่ทรงเหรอ ทำน
 เหล่านี้เองเป็นผู้มีความสุขความสงบเย็นใจ ตั้งแต่ขั้นสมาธิถึงขั้นปัญญาและขั้นวิมุตติ
 หลุดพ้นมีน้อยเมื่อไร ในพระกรรมฐานที่อยู่ในป่าในเขา แต่ทำนไม่ได้มาแสดง ก็
 เหมือนหนึ่งว่าไม่มี ทำนเหล่านั้นแหละเป็นผู้ทรงไว้ ทั้ง ๆ ที่โลกเป็นพื้นเป็นไฟเผาไหม้
 หัวใจด้วยกิเลสทั้งหลาย ทำนจะมีมากมีน้อยเผาทำนก็ดับมันเรื่อย ๆ อันไหนที่ยังมีทำน
 ก็เผา ธรรมมีก็เป็นเครื่องแก้กัน ๆ ไปอย่างนี้ เป็นอย่างงั้นนะ

ทำนผู้ที่จะทรงมรรคทรงผลก็คือผู้ตั้งใจปฏิบัติตามศาสนา ธรรมวินัยของพระ
 พุทธเจ้า เพราะธรรมวินัยทางเดินนี้เพื่อมรรค ผล นิพพาน รักษาอยู่ก็ต้องเป็นอย่างงั้น
 เรื่อยมา ถ้ามีผู้ปฏิบัติอยู่มันก็รู้ก็เห็นอย่างนี้จะให้ว่าไง น้ำมันหมดสงสัยเรื่องศาสนธรรม
 พระพุทธเจ้า บอกได้เต็มเหนี่ยวเลยว่า คือตลาดแห่งมรรค ผล นิพพาน มาตลอด ทำน
 เรียกว่า อกาลิก ๆ ไม่มีต้นมีปลาย ไม่มีเรียวมีแหลม ไม่มีคำว่าครีว่าล้าสมัย ธรรมมีอยู่
 ตลอดไป ใครค้ำยเชื้อขุดค้นหาธรรมเจอขึ้นมา ๆ ค้ำยเชื้อหากิเลสเป็นกิเลสขึ้นมาเผาตัว
 เองตลอดไปเหมือนกัน มีอะไรบกพร่อง นอกจากผู้เสาะแสวงหา เสาะแสวงทางไหนมัน
 ก็ได้ ดีมี ชั่วมี กิเลสมี ธรรมมี คว่าหากิเลสเป็นกิเลสขึ้นมา เป็นพื้นเป็นไฟขึ้นมา คว่าหา
 ธรรมเป็นธรรมขึ้นมา ร่มเย็นขึ้นมา

นี่ละการปฏิบัติ จิงว่าโหยเป็นทุกข์มากจริง ๆ นะ วันนี้เปิดให้บรรดาลูกศิษย์ลูก
 หาทั้งหลายฟัง เพราะฉะนั้นเวลามาเห็นอะไรมันขวางตาขวางใจมันก็อดไม่ได้ละซี ถ้าไม่
 อดนะ มันก็อดไม่ได้ ถ้าอดก็เฉยไว้เสีย เหมือนหมาปล่อยทำ มันอดไม่ได้ก็ใส่เปรียงเสีย
 บ้าง มันขวางตา ขวางใจ ขวางธรรม นั่น นี่ละที่นี้อำนาจแห่งการปฏิบัติตัวเอง ตั้งแต่
 ความทุกข์เริ่มต้นมาจนกระทั่งทุกข์แสนสาหัสถึงจะเป็นจะตายนี้ มีแต่ความทุกข์เพราะ
 ความพากเพียร ผลที่ได้มาเป็นลำดับ ๆ จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายมีความทุกข์มาเป็น
 ลำดับ

ผลขั้นสุดท้ายฟาดกิเลสพังลงไปหมด ไม่มีอะไรมาก่อให้เป็นกองทุกข์อีกเลย เพราะกิเลสเป็นตัวสร้างทุกข์ เมื่อกิเลสสิ้นลงไปแล้วทุกข์จะมีมาจากไหน ไม่มี จิตของพระอรหันต์ท่านไม่มีทุกข์ ตั้งแต่ขณะกิเลสตัวสร้างทุกข์ม้วนเลื้อยลงไปแล้ว หมด นั่นละบรมสุข จ้าขึ้นมาในเวลานั้น เป็นอนันตกาล เรียกว่านิพพานเที่ยง สุขประเภทนั้นไม่เหมือนอะไรเลยในโลกนี้คืออันนั้นเอง ที่ว่านิพพาน ๆ คืออันนั้น ถ้าว่าสุข บรมสุข ยังคาดไม่ได้ บรมสุขว่าสุขอย่างยิ่งเราแปล แต่สุขอย่างที่ธรรมชาติอันนั้นไม่ได้เหมือนสุขอย่างยิ่งที่โลกทั้งหลายคาดกัน เลยนั้นอีก ๆ เป็นอย่างนั้น บรมสุข ๆ นี้ปฏิบัติธรรม

ศาสนารับอยู่แล้วเรื่องความดีความงาม มรรค ผล นิพพาน บุญ บาป มีอยู่รับรองอยู่ตลอดเวลาแล้ว แต่มันไม่สนใจปฏิบัตินี้ซี พูดแล้วเอาตั้งแต่กิเลสมาโปะธรรม ๆ เหยียบย่ำทำลายธรรม ถ้าทำความดีแล้วถูกกิเลสดูถูกเหยียดหยาม ถ้าทำความชั่วแล้วเป็นบ้ำกันทั้งโลก มันก็มีแต่บ้ำเต็มโลกเป็นพินเป็นไฟละซี เพราะหลงตามกิเลสก็เป็นอย่างนั้น ถ้าไม่หลงตามกิเลสจะเป็นอะไร ไฟไหม้หัวเขาเรามีธรรม มันไม่ไหม้เรา มันต่างกันอย่างนั้นนะ เวลาทำลงไปแล้ว เหตุที่หนักขนาดไหน กับผลที่ได้รับมันเข้ากันได้สนิทเลย เป็นที่ภูมิใจในเหตุของตัวเองที่สร้างมาอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ถึงขั้นสละเป็นสละตาย ผลเป็นที่พอใจ

เมื่อได้ถึงผลที่พึงใจแล้วที่นี้ไม่ตายอีก ทุกข์ นตฺถิ อชาติสฺส ทุกข์ย่อมไม่มีแก่ผู้ไม่เกิด กิเลสพาให้เกิดหามกกองทุกข์ เมื่อไม่เกิดแล้วทุกข์ก็ไม่มีในหัวใจที่บริสุทธิ์เต็มที่แล้วนั้น เรียกว่าธรรมธาตุ พระอรหันต์ทั้งหลายท่านเป็นธรรมธาตุ พระพุทธเจ้าเป็นธรรมธาตุ โลกอันนี้อะไรจะมาก ครอบโลกธาตุนี้คือธรรมธาตุทั้งหลายนี้แหละ อย่ามาว่ามหาสมุทรยังแคบอยู่นะ มันอยู่เพียงโลกอันนี้เท่ากำปั้น แต่ธรรมอันนี้ครอบโลกธาตุ กว้างขวางกว่านั้น

นี้ว่าพระพุทธเจ้ามีหรือไม่มี มันจำเข้าไปแล้วมันหายสงสัยไปหมด มีมากมีน้อยเท่าไรมันประจักษ์อยู่ในหัวใจ น้ำมหาสมุทรมากขนาดไหนมันก็ประจักษ์ใจของผู้ไปเห็นไปเจอ แล้วธรรมชาตินี้ก็ประจักษ์ในหัวใจของผู้รู้ผู้เห็นแบบเดียวกันแล้วสงสัยหาอะไร หากว่ามีความอุตสาหะพยายามตัดแปลงแก้ไขตน ถึงเราไม่ได้แบบของครูบาอาจารย์ไปทุกระเบียด ก็ขอให้ได้อย่างลูกศิษย์มีครู ให้เดินตามเยี่ยงอย่างของครูไปแล้ว เราจะเป็นคนดีมีความสงบร่มเย็นในตัวของเรา หน้าที่การงานครอบครัวเหี้ยเรือ่นจนกระทั่งถึงส่วนรวม ต่างคนต่างมีธรรมแล้วจะสงบไปด้วยกัน

เวลานี้โลกเป็นพินเป็นไฟเพราะกิเลสเท่านั้น ไม่ใช่เพราะอะไรนะ เราอย่าเข้าใจว่าอะไรมาทำให้โลกเดือดร้อน ที่โลกทั้งหลายหลงกันว่าโลกเจริญ ๆ นั่นละคือพินคือไฟ

มันก็มาเผาเจ้าของ มันเจริญด้วยไฟมันได้เจริญด้วยความสุขเย็นใจภายใน
ใจ เหมือนธรรมเจริญนะ เอาละวันนี้พูดเพียงเท่านี้

อ่านและฟังพระธรรมเทศนาวันต่อวัน ได้ที่
www.Luangta.or.th or www.Luangta.com